

BOKAKTUELL: Erik Varden er gjest i Dagen-podkasten «Tore og Tarjei».
Foto: Tore Hjalmar Sævik

– Guds ord kan ikke privatiseres

KONTAKT: Erik Varden oppfordrer kristne til å skape eller oppsøke arenaer der de kan komme i kontakt med mennesker som ikke deler troen.
Foto: Tore Hjalmar Sævik

TRO: Biskop Erik Varden tror mange nordmenn savner fellesskap med Gud og hverandre uten å skjønne det.

✍ Tore Hjalmar Sævik ✉ tore@dagen.no

Klokkene i Nidarosdomen kimer over et ualminnelig religiøst nabolag i Trondheim. På den andre siden av Prinsens gate ligger verdens nordligste synagoge, Frelsesarmeen, Baptistkirken og St. Olav katolske domkirke på rad. Pinsemenigheten Betel og Misjonskirken ligger litt lenger nede langs samme gate.

– Jeg har fått en veldig varm mottakelse, sier katolsk biskop Erik Varden om kontakten med andre kristne miljøer.

Han tar imot Dagen på kontoret

sitt i andre etasje i murkirken som ble ferdigstilt i 2016. Han gjest den nyeste episoden av Dagen-podkasten «Tore og Tarjei».

FORLOT ATEISMEN

Tre er gått siden Varden kom tilbake til Norge etter 30 år i utlandet, først og fremst i England.

– Jeg kom fra et hjem hvor det var respekt for tro, men hvor utøvelsen ikke var så veldig eksplisitt, sier Varden om oppveksten i De-gernes i Østfold.

Som 14–15-åring kalte han seg

agnostiker eller ateist, men opplevde en åndelig oppvåkning i årene som fulgte, særlig i møte med musikk.

På De britiske øyer konverterte han til katolisismen, studerte teologi og ble munk.

GAMMELT OG AKTUELT

Etter at han kom tilbake til Norge, har han gitt ut flere bøker. Den første het «Lengsel er mitt vesen – om ensomhet og kristen erindring». Selv om den er inspirert av kirkefaderen Athanasios som var biskop i Aleksandria på 300-tallet, mener han temaet stadig er like aktuelt.

– Jeg bærer i meg en slags vesentlig utilstrekkelighet. Jeg higer mot noe som jeg ikke av meg selv er i stand til å nå. Jeg bærer en slags sult som ingenting, ikke noe materielt, er i stand til å mette, sier Varden.

Han mener det avspeiler «guds-

billedligheten» som er omtalt i starten av Første mosebok.

– Denne har kristne reflektert over, og jøder også, i tusenvis av år, sier han.

SULT ETTER GUD

– *Hvordan kommer denne lengselen til uttrykk i dag?*

– Jeg tror den veldig ofte kommer i frustrasjon, begynner Varden.

Selv om han understreker at voksende mentale helseproblemer særlig blant unge har mange grunner, mener han den også har en eksistensiell side.

– Vi har ikke referanser, begreper, bilder og konsepter til å sette ord på den lengselen vi bærer på, sier han.

Det ser han i sammenheng med at en sekulær virkelighetsforståelse preger samfunnet.

– Tørsten og sulten etter Gud vil finne uttrykk enten vi vet det eller

Fakta

ERIK VARDEN

Født 1974

Har doktorgrad i kirkehistorie fra Cambridge University

Har gitt ut flere bøker på norsk og engelsk

Biskop i Trondheim fra 2020

Nettsted: coramfratribus.com

ikke. Derfor søker mennesket av seg selv noe som svarer på denne lengselen.

Han mener mennesker lever med et «lengselskompleks som er er innesperret i oss».

– EN HØYST REALISTISK TRO

– *Hvordan kan den kristne kirke møte møte dette?*

– Jeg tror det først og fremst er ved å snakke om lengselen, sier han og legger til at det er viktig å underbygge dette med erfaringer av at det finnes mening.

– Vi kan peke på noe som er dypt meningsfullt og antyde veien som går mot det målet.

Varden peker på inkarnasjonen – at Gud ble menneske i Jesus Kristus – som nøkkelen til å forstå både menneskets verdi og hensikt.

– Den minner oss på at kristendommen er en høyst realistisk tro og religion. Gud har valgt å finne sitt mest fullkomne uttrykk gjennom det menneskelige.

Han mener det må prege synet på andre mennesker og forståelsen av deres verdi.

MENNESKET SOM PROBLEM

Biskopen er bekymret for at mennesket i økende grad blir betraktet som et problem.

– Vi er oss bevisst at vi lever i en

SKRIBENT: Som biskop har Erik Varden vært en produktiv skribent og formidler. Foto: Tore Hjalmar Sævik

økologisk krise. Men det er jo en noe forenklet tilnærming som sier at alt hadde fungert utmerket hvis det ikke var for mennesket som gjør alt så håpløst.

Han frykter at det åpner en tanke om at mennesket helst burde vært eliminert. I stedet vil han oppfordre til å ta ansvar og ta hensyn.

HIMMELSK FELLESKAP

Det siste kommer til uttrykk i en liten bok som han nettopp har gitt ut, «Om fellesskap. Politiske innspill». Han bemerker at undertitelen er valgt med et glimt i øyet.

– Det er ikke en bok om likestilling, reindrift, økologi eller noen av de andre veldig viktige temaene som vi forbinder med politikk.

Temaet er heller hva det betyr at mennesket må ha samkvem med andre for å virkelig gjøre seg selv. Det er inspirert av filosofen Aristoteles og hans omtale av mennesket som et «politisk vesen» i en «polis», altså en by eller bystat.

– Det særegne kristne bidrag i forsøket på å bygge en slik polis, er å være et fellesskap som ikke bare har en horisontal dimensjon, men også en vertikal dimensjon som åpner mot himmelen. Vi er skapt for noe mer enn bare pragmatisk og produktiv fellesskap.

KRISTEN REVOLUSJON

Fellesskapstanken, med nåden som grunnlag, ser Varden som det revolusjonære i det kristne budskapet.

– Det er et samfunn på andre premisser. Der forholder vi oss til noe som er dypt bibelsk, sier han.

Fra begynnelse til slutt leser han Bibelen som er fortelling om at individer blir et folk, og om at medlemskapet er en gave.

– Det er kun ved nåde at selv geniale individer kan frambringe noe fruktbart og varig for menneskers salighets skyld, sier han.

HJELP TIL FATTIGE

I Trondheim er Varden opptatt av å ha godt samarbeid mellom katolske Caritas andre aktører som Frelsesarmeen og Kirkens Bymisjon for å hjelpe dem som er fattige og hjelpetrengende på andre måter.

– Vi må trå til der det trengs. Men i et kulturelt klima hvor det kristne og religiøse blir stadig mer marginalt, tror jeg også vi trenger å vitne om og fremlegge det kristne budskapet som troverdig og realistisk, sier han.

LANSERTE NYTT ØL

Varden er også involvert i en kon-

taktskapende aktivitet som er mer utypisk: Ølbrygging. I forrige uke lanserte han i samarbeid med tre bryggerier sterkølet Magnus.

– *Noen kristne vil innvende at hvis det er noe samfunnet virkelig ikke trenger mer av, så er det alkohol?*

– Det er jeg for så vidt enig i. Hva alkoholen kan føre til når den misbrukes, vet vi så altfor godt. Samtidig er øl og vin noe som inngår i menneskets kulturhistorie fra begynnelsen av, sier Varden.

Han viser til skriftord om «vinen som gleder menneskets hjerte» og at Jesus innstiftet nattverden med vin.

– Det kommer vi ikke bort fra, samme hvor sofistisert vår eksegese måtte være.

TRADISJON FOR BRYGGING

I cistercienserordenen, som Varden tilhører, er det også tradisjon for ølbrygging i klostre. Han var mye involvert i dette i sitt engelske kloster.

– *Hvordan vil du leve i spenningen mellom dem som har et rusproblem og samtidig ta vare på denne tradisjonen?*

– Det er ved å brygge og nyte og markedsføre ansvarlig bruk, sier Varden.

Han legger til at prosjektet har ført ham i kontakt med miljøer og personer som han ellers aldri ville møtt.

– Dermed er det vennskap som er oppstått og broer som er bygd, som er grunnleggende.

KUNDER BLIR VÆRENDE

Biskopen understreker at han ikke ser ølbrygging som et «universalremedium» for å sikre kristendommens framtid. Men i det engelske klosteret erfarte han at det kom mennesker for å kjøpe bøker, honning, keramikk og øl, som aldri ellers hadde oppsøkt et slikt sted. Han håper disse får erfare et gjestfritt og nestekjærlig miljø.

– Møtet kan være utgangspunkt for en samtale. Kanskje har vi mer til felles enn vi trodde. Det skjer ofte at en som kommer inn i sjappa for å kjøpe en flaske øl, blir værende for å snakke om livets mening, sier Varden.

– Det tror jeg er ett eksempel på hvordan vi kan bygge broer til et samfunn med frustrert lengsel, som har glemt på tenke på oss kristne som bærere av et mulig svar.

Hele samtalen med Erik Varden kan du høre i iTunes, Spotify eller andre plattformen som leverer podkast. Den ligger også på dagen.no.